

Wydano z dubletów
Bibl. Publ. m. st. W-wy

NALEŻNOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. CENA NUMERU 60 GROSZY

SAMORZĄD

TYGODNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU
TERYTORJALNEGO

Rok XVII. Warszawa, 18 sierpnia 1935 r.

№ 33.

TREŚĆ NUMERU

- Bol. Brodowski.* — Zakres i zadania ewidencji ruchu ludności.
St. Stęplewski. — Konieczność formalnego uregulowania gospodarki przedsiębiorstw samorządowych.
J. Oryźyna. — W sprawie ustawy o popieraniu przemysłu ludowego.

Ze Związku Powiatów R. P.
Sprawy bieżące
Wiadomości gospodarcze
Poradnik samorządowy
Komunikaty.

*... i pożar nie groźny,
gdy straż ma powery...*

PAŃSTWOWYCH WYTWÓRNI UZBROJENIA
Biuro Sprzedaży Rowerów
Warszawa, Ossolińskich 1.

Zarząd Miejski m. Kobylnia

ogłasza

KONKURS

na stanowisko miejskiego technika
rzeczoznawcy budowlanego
upożalenie w/g umowy.

Wymagane warunki:

- 1) Obywatelstwo Polskie.
- 2) Wykształcenie techniczne średnie oraz kilkuletnia praktyka.
- 3) Nieprzekraczalny wiek 40 lat.

Oferty z odpisami świadectw szkolnych i dotychczasowej pracy wraz z krótkim życiorysem należy składać do Zarządu Miejskiego w Kobylniu.

Posada do objęcia natychmiast.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Burmistrz

(—) J. Krzyżanowski.

Regulaminy obrad organów i komisji Powiatowego Związku Samorządowego

Cena 1 egz. 1 zł.

Wydawnictwo

ZWIĄZKU POWIATÓW R. P.

Warszawa, Marszałkowska 81a

cxas. 13458/17/33

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

<p>PRENUMERATA KWARTALNA 7.50 ZŁOTYCH. OD 6 EGZEMPLARZY 6.25 ZŁ. NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY KONTO CZEKOWE w P. K. O. 52.020</p>	<p>REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81a TELEFONY: REDAKCJI 8-79-77. ADMINISTRACJI 9-61-92. Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca.</p>	<p>Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł. 1/2 — str. 175 zł. — 1/4 str. 87 zł. 50 gr. Poza tekstem za str. 250 zł. — 1/2 str. 125 zł., 1/4 str. 62 zł. 50 gr. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł., 1/2 str. 60 zł. — 1/4 str. 30 zł.</p>
---	---	--

Redaktor — Franciszek Branny

ROK XVII.

WARSZAWA, 18 SIERPNIĄ 1935 r.

Nr. 33

TREŚĆ Nr. 33: Zakres i zadania ewidencji ruchu ludności — *Bol. Brodowski*. Konieczność formalnego uregulowania gospodarki przedsiębiorstw samorządowych — *St. Stęplewski*. W sprawie ustawy o popieraniu przemysłu ludowego — *J. Oryńczyna*. Ze Związku Powiatów R. P. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Komunikaty.

Zakres i zadania ewidencji ruchu ludności

Spisy ludności najlepiej przeprowadzone nie mogą zadośćuczynić potrzebom administracji, albowiem nie dają one nam całkowitego pojęcia o ruchu ludności, t. j. o przyczynach zmian, zachodzących pomiędzy jednym spisem, a drugim.

Przy pomocy spisów ludności zestawia się co pewien czas ogólny bilans stanu zaludnienia. Porównanie liczb, otrzymanych z następujących po sobie spisów, daje nam obraz ogólnego wyniku zmian w stanie zaludnienia. Możemy w ten sposób wykazać wzrost lub ubytek ludności. Jednakże używane w tej drodze liczby nie wskażą nam przyczyn, wywołujących te zmiany.

Jak wiadomo, wzrost i ubytek ludności powstaje z dwóch przyczyn. Jedną z nich jest rozrodczość i śmiertelność, czyli naturalny ruch ludności, drugą — migracja ludności czyli wędrowniki. Aby odpowiedzieć na pytanie, w jakim stopniu zawdzięczamy przyrost bądź ubytek ludności rozrodczości, a w jakim napływowi ludności z zewnątrz (imigracji) bądź wychodźtwa, a więc, aby ustalić przyczynę wzrostu bądź ubytku ludności, musimy uciec się do innych jeszcze poza spisem ludności źródeł obserwacji demograficznych.

Są to mianowicie bezpośrednie obserwacje naturalnego ruchu ludności oraz także obserwacje wędrowek.

Obserwacje naturalnego ruchu ludności prowadzone są przy pomocy ksiąg stanu cywilnego, zaś obserwacje wędrowek — przy pomocy ksiąg ludności.

Jak nikt nie może zaprzeczyć potrzeby prowadzenia ksiąg stanu cywilnego dla celów statystyki naturalnego ruchu ludności, tak też nie można zaprzeczyć konieczności obserwacji wędrowek przy pomocy ksiąg ludności.

Jak nieaktualne, a nawet wręcz bezprzedmiotowe ze stanowiska bieżących potrzeb administracji mogą być liczby spisów ludności, wykazuje dowodnie

doświadczenie z okresu wojny światowej. Ewakuacja milionowych rzesz ludności z kraju i wielkie przesunięcia ludności oraz sięgające do podstaw zmiany i przeobrażenia stosunków ludnościowych, jakie nastąpiły w związku z tem, nie znalazły żadnego oświetlenia w liczbach statystyki spisowej. A przecież z okresem tym związana jest wytężona działalność administracji, zaś materiały, dotyczące wędrowek z tego okresu, posiadają do dziś pierwszorzędne znaczenie. Stąd też szkody, jakie poniosły i ponoszą do dziś kraje, nie posiadające dobrze zorganizowanych ksiąg ludności, przekraczają granice najśmielszych przypuszczeń.

Historja daje nam wiele przykładów wielkich przeobrażeń, wywołanych wędrownkami.

Dziś w dobie zupełnego nieomal opanowania przez ludzkość przestrzeni, w dobie przeludnienia wielkich połaci globu ziemskiego, w dobie powtarzających się długotrwałych kryzysów gospodarczych i bezrobocia, w warunkach zniszczenia ograniczeń przesiedlenia się i wzmożonych stosunków międzynarodowych — znaczenie wędrowek wzmożło się wielokrotnie. Dziś pod znakiem wędrowek pozostaje wiele stosunków o charakterze lokalnym i ogólniejszym, a stan potencjalny tego zjawiska kryje w sobie problemy o znaczeniu światowym.

Stąd zjawisko to wymaga wszechstronnych obserwacji i badań nie tylko z punktu widzenia potrzeb administracji każdego państwa, lecz również z punktu widzenia potrzeb nauki.

Wędrowniki, to stała i nieprzerwana wymiana ludności pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, prowincjami lub krajami, wywołująca zmiany stosunków ludnościowych. Zmiany te dotyczą nieraz podstawowych czynników bytu społeczeństwa.

Wszędzie, gdzie ludność, jako podstawowy składnik Państwa i panujących w niem stosunków, jest

W-1749/78/231

podmiotem praw i obowiązków, gdzie tworzą się i rozwijają łączące ją węzły, gdzie powstają dzielące ją antagonizmy, sprzeczności, albo gdzie opanowana jest ona wspólnymi dążeniami, celami w pracy nad utrwaleniem warunków swego bytu, lub obrony przed zagładą, wszędzie, gdzie rozpoczęte dzieło ducha ludzkiego utrwała lub rozluźnia węzły społeczeństwa — wszędzie tam możemy skonstatować w większym lub mniejszym stopniu wpływ wędrowek na przeobrażenia tych stosunków.

Kwestja rozmieszczenia ludności, skupienie się ludności w miastach, zjawisko przyrostu ludności w poszczególnych miejscowościach, dzielnicach oraz krajach, zjawisko imigracji i emigracji, stosunki narodowościowe, wyznaniowe, polityczne i socjalne, a w związku z tem kierunek polityki praktycznej państwa, czy to w zakresie kolonizacji wewnętrznej, lub w zakresie wychodźstwa i imigracji, czy to w dziedzinie pracy i opieki społecznej lub w zakresie stosunków mieszkaniowych, zdrowotnych, czy w dziedzinie administracji szkolnej, skarbowej, wojskowej, komunikacyjnej i wielu innych różnorodnych gałęziach i działach administracji — wszystkie te zjawiska i zagadnienia pozostają pod większym lub mniejszym wpływem wędrowek. Wędrowki więc wywierają bezpośredni wpływ nie tylko na zwiększenie się bądź zmniejszenie się ludności, czyli na ilość ludności, lecz również na skład ludności, zmiany składu ludności i przeobrażenia stosunków ludnościowych.

To też problem bezpośrednich obserwacji wędrowek, czyli problem ewidencji ruchu ludności z coraz większą siłą wysuwa się na czoło zagadnienia organizacji administracji państwa i samorządu. Z tego też stanowiska musimy oceniać znaczenie i rolę, jaką spełniać ma instytucja rejestrów mieszkańców.

Trzeba pamiętać, że ludność, jako jeden z podstawowych składników państwa, jest zarazem najbardziej aktywnym czynnikiem zainteresowań administracji państwowej i komunalnej. Stąd badanie i ustalanie poszczególnych elementów stosunków ludnościowych staje się *codzienną potrzebą każdej nieomal komórki administracyjnej przy okazji wykonywania najróżniejszych jej zadań.*

W krajach, które nie posiadają dobrze zorganizowanych rejestrów mieszkańców, dostrzegamy zjawisko powtarzania się badań nad stosunkami ludnościowymi, prowadzonych przez różne władze i urzędy wbrew zasadzie koordynacji pracy. Tak np. prowadzi się odrębną obserwację stanu zamieszkania dla celów podatkowych, odrębną dla celów wojskowych, czy to szkolnych, bądź dla celów różnych funduszy opieki społecznej, bezrobocia, albo dla celów wyborców do ciał ustawodawczych, komunalnych, bądź dla celów różnych form samorządu gospodarczego i wielu innych.

Taka rozproszkowana i wielokrotna ewidencja stosunków ludnościowych sprawia, że rejestracje przeprowadzane przez różne władze i urzędy obejmują łącznie wielomiljonowe rzesze obywateli, wielokrotnie przewyższające ogólną ilość ludności w Państwie, co tworzy sumę czynności o astronomicznych wymiarach.

W warunkach stale wzmagającej się intensywności ruchu wędrownego rozproszkowanie takie

obserwacji musi wywoływać niebezpieczny objaw stalego rozrostu administracji, objaw ten niebezpieczniejszy, im szybciej wzrasta napięcie ruchu wędrownego.

Jak już zaznaczono wyżej, zmianom miejsca zamieszkania (wędrowkom) towarzyszą zawsze w każdym indywidualnym wypadku skutki prawne w wielu dziedzinach prawa. Przy bliższem wejrzeniu dostrzegamy, że pod wpływem wędrowek pozostają, ulegając bezustannym zmianom wewnętrznym, najbardziej podstawowe formy ustroju. Przedewszystniam się organizacji każdej z tych form. Szpitalnictwo, czy fundusz bezrobocia, wybory czy powszechne nakiem uderzy nas zjawisko gwałtownego komplikowania i t. p. — wszędzie tu administracja pod wpływem wędrowek staje się skomplikowana, wymaga dużej pracy i wielkiej ilości pracowników, a co najważniejsze — naraża się na olbrzymie straty skutkiem niedość dokładnego wykonania rejestracji.

Temat ten nie należy do naszych ogólnych rozważań, gdyż jest to zagadnienie uproszczenia i usprawnienia administracji, które wymaga osobnego szczegółowego rozpatrzenia.

Wracając do swego tematu, możemy na podstawie powyższego stwierdzić, że ewidencja ruchu ludności nie jest celem samym w sobie. Jej zadaniem jest odzwierciedlać stosunki ludnościowe w takim zakresie, jaki jest niezbędny dla potrzeb państwa, gminy i ludności: nie rozszerza ona zakresu zadań administracji, nie stwarza nowych potrzeb, lecz usprawnia tylko działalność aparatu administracyjnego i upraszcza wykonanie zadań administracyjnych w granicach obowiązujących przepisów.

Aby więc określić zakres obserwacji, jakie powinny być prowadzone przez biura ewidencji ruchu ludności, należy dokonać analizy obowiązujących przepisów, tudzież analizy czynności różnych władz i urzędów, wykonujących te przepisy. Analiza taka wskaże nam rozmiary zainteresowań stosunkami ludnościowymi poszczególnych działów administracji i rodzaj niezbędnych przytem informacji.

Postępując w ten sposób dostrzeżemy, że zakres obserwacji biura ewidencji ludności sprowadzi się do pewnej ilości podstawowych dla współczesnego ustroju pierwiastków, z których wynikają prawa i obowiązki jednostki i które należą do podstawowych elementów organizacji państwa i gminy.

Temi elementarnymi czynnikami będą przede wszystkim: czynnik zamieszkania, czynnik stanu cywilnego oraz czynnik przynależności państwowej. Są to elementy, bez których nie jest możliwa jakakolwiek ocena stosunków ludnościowych, a zarazem wspólne i powszechne kryterja, niezbędne przy wykonywaniu praw cywilnych i politycznych.

Przy bliższem wejrzeniu dostrzeżemy, że wymienione powyżej składniki stosunków ludnościowych nie są wykładnią wyłącznie tylko stosunków prywatnych, dotyczących jednostki ludzkiej, lecz, że na nich właśnie opiera się ustrój współczesnego państwa, jak na pierwiastku przynależności państwowej opierał się ustrój epoki minionej.

To też i obserwacje biura ewidencji ruchu ludności nie polegają bynajmniej na obserwacjach, do-

tyczących wyłącznie jednostki ludzkiej. Celem tych obserwacji bowiem poza jednostką ludzką jest uchwycenie stosunków ludnościowych, a więc uchwycenie struktury demograficznej i społecznej danego zbiorowiska ludzkiego. Strukturę tę charakteryzuje przede wszystkim pierwiastek zamieszkania, czyli pojęcie ogniska domowego (gospodarstwo domowe) oraz pierwiastek stanu cywilnego, czyli pojęcie rodziny.

Są to dwa różne przekroje społeczeństwa niezbędne dla określenia stosunków ludnościowych, tak jak dla określenia położenia geograficznego niezbędne jest kryterjum szerokości i długości geograficznej.

Pierwszy z nich ilustruje najniższe związki społeczne, oparte na pierwiastku zamieszkania, czyli pewną kompozycję najniższej jednostki terytorjalnej (mieszkania) z najniższą jednostką społeczną i ludnościową (demograficzną), jaką tworzy zespół osób, zajmujących wspólne mieszkanie, a która powstaje, bądź skutkiem wspólności rodzinnej, bądź najmu mieszkania, bądź wreszcie skutkiem najmu pracy.

Drugi z tych przekrojów ilustruje nam podstawowe pierwiastki związków społecznych, oparte na związku krwi i pochodzenia.

Jak widzimy przedmiotem ewidencji nie jest rejestracja oddzielnych faktów i przejawów ruchu ludności, lecz rejestracja stosunków ludnościowych oraz poszczególnych składników tych stosunków. Celem tej rejestracji jest uchwycenie struktury demograficznej i społecznej danego środowiska oraz ciągła obserwacja zachodzących tu nieustannie zmian. Zakresem rejestracji będzie tu zakres zainteresowań państwa, gminy i ludności, wyrażający się w poszczególnych instytucjach prawa publicznego i prywatnego.

Na tem właśnie polega różnica pomiędzy systemami meldunków policyjnych b. państw zaborczych, a systemem ksiąg ludności, obowiązującym obecnie.

Rejestry mieszkańców są podstawą, na której opiera się organizacja gminy. Uporządkowanie tej dziedziny naszej młodej administracji wymaga pracy i dużej znajomości zagadnień ustrojowych i organizacyjnych. Tej pracy musi towarzyszyć świadomość

obywateli, że usunięcie niedomagań organizacji naszej administracji może nastąpić *tylko przez systematyczną i metodyczną pracę organizacyjną.*

Jak już zaznaczyliśmy, formy ustrojowe współczesnego społeczeństwa tworzą się częściowo pod wpływem wędrowek. Zaniechanie obserwacji wędrowek czyli zaniechanie prowadzenia ksiąg ludności godzi automatycznie w te formy, wywołując samo przez się poważne szczyby w organizacji wielu dziedzin naszego życia publicznego, a nawet prywatnego i wprowadzając doń czynniki rozprężenia.

Nader jaskrawo uwidoczni się to w dziedzinach instytucyj ustawodawstwa politycznego i socjalnego, jak instytucja prawa wyborczego, członkostwo gminy, instytucje opieki społecznej, szpitali, ubezpieczeń, funduszy bezrobocia i wiele innych. *Tu ewidencja stosunków ludnościowych pokrywa się w dużym stopniu z ewidencją praw obywateli. Brak ewidencji musi więc nieodwołalnie wywoływać zanik rozróżniania tych stosunków, a przeto stopniowy, ale pogłębiający się bez przerwy uwiąd samych instytucyj.*

Czyż np. brak ksiąg hipotecznych nie musiałby wywołać anarchji w stosunkach własności nieruchomości?

A wszak rozprężenie w dziedzinie stosunków ludnościowych oraz praw i obowiązków obywateli jest conajmniej równie groźne, jak dla organizmu społecznego, tak dla jednostki, gdyż wywołuje ono najgroźniejsze niedomagania społeczne: rozwiewność, nieuchwytność kryterjów w życiu publicznym, a więc i samych form życia publicznego.

Gdy zaś zacierają się kryterja, według których powinny być oceniane drogi i ścieżki bytu publicznego, a w szczególności wykonanie praw i obowiązków ludności, zjawić się musi niezawodnie w ich miejsce krępująca obywatela formalistyka i biurokracyzm — t. j. takie wykonywanie prawa zarówno przez ludność, jak przez administrację, które nie jest wynikiem właściwego systemu organizacji i właściwych metod postępowania, lecz usiłuje oprzeć się na schorzałej fikcji wzajemnego zaufania, która ma zastąpić tu autorytet i powagę dobrej organizacji. Fikcji, ponieważ zaufanie towarzyszyć może tylko dobrej organizacji.

Bolesław Brodowski.

Konieczność formalnego uregulowania gospodarki przedsiębiorstw samorządowych

Z oficjalnych publikacyj, które dostarczają wiadomości o przedsiębiorstwach samorządowych i ich działalności finansowo-gospodarczej, możemy wymienić zaledwie kilka¹⁾. Szczupłość informacji oficjalnych i nieoficjalnych z tej dziedziny należy

tłumaczyć przede wszystkim brakiem formalnych przepisów, stwarzających jednolite formy ujęcia działalności finansowej i gospodarczej poszczególnych typów lub rodzajów przedsiębiorstw samorządowych.

¹⁾ K. Romaniuk. Nadwyżki i niedobory przedsiębiorstw komunalnych w r. 1931/32. Statystyka Polski, serja C, zeszyt 12.

Główny Urząd Stat. Preliminarze budżetowe związków samorządowych na rok 1934/35. Statystyka Polski, serja C.

¹⁾ K. Romaniuk. Formy organizacyjne przedsiębiorstw komunalnych w Polsce. Kwartalnik Statystyczny. Tom X, zeszyt 1. R. 1933.

Główny Urząd Stat. Preliminarze budżetowe związków samorządowych na rok 1933/34. Statystyka Polski, serja B, zeszyt 24.

Opierając się na danych statystycznych, dotyczących ogólnych sum preliminowanych wydatków i dochodów przedsiębiorstw samorządowych, a właściwie na stosunku tych sum do ogólnej sumy wydatków i dochodów budżetów administracyjnych, musimy nabrać przekonania, że ta dziedzina gospodarki komunalnej, nie bez racji, domaga się gruntownego jej poznania dla orjentowania się w całokształcie polityki komunalnej.

Stosunek wydatków i dochodów zwyczajnych przedsiębiorstw do wydatków i dochodów zwyczajnych budżetu administracyjnego.

Tysiące złotych.

R O K	Wydatki zwyczajne			Dochody zwyczajne		
	budżetu administracyjnego	przedsiębiorstw	przedsiębiorstw w % budżetu administracyjnego	budżetu administracyjnego	przedsiębiorstw	przedsiębiorstw w % budżetu administracyjnego
1933/34	541.985	258.534	47,7	556.550	323.084	58,1
1934/35	548.955	227.834	41,5	565.780	287.793	50,9

Próby ujęcia statystycznego finansowej, a nawet gospodarczej działalności przedsiębiorstw samorządowych były czynione oddawna.

Główny Urząd Statystyczny opracował swego czasu wzory rachunków strat i zysków (poszczególnych pozycji wydatków i dochodów) i bilansów dla poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw samorządowych, które przysyłał do związków samorządowych w celu ich wypełnienia. Po szczegółowej analizie zebranego w ten sposób materiału okazało się, że systematyczne opracowanie wyników finansowej działalności przedsiębiorstw ze względu na bardzo dużą różnorodność w prowadzeniu rachunkowości w terenie, jest możliwe tylko po uprzednim formalnym uregulowaniu tej sprawy, t. j. po wydaniu przepisów, ustalających układ budżetów i sprawozdań z ich wykonania oraz bilansów.

Bardziej szczegółową ankietę, zawierającą informacje o działalności i organizacji przedsiębiorstw samorządowych w Polsce, rozesłało do wszystkich związków samorządowych w lipcu 1929 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Zebrany materiał został wykorzystany dla celów publikacyjnych tylko fragmentarycznie. Na podstawie tego materiału ukazała się praca „Formy organizacyjne przedsiębiorstw komunalnych w Polsce”, opublikowana w oficjalnym wydawnictwie. Autor powyższej pracy prawie na samym początku zastrzega się: „że na podstawie ogłaszanych obecnie danych nie można ustalić pełnej liczby istniejących przedsiębiorstw komunalnych w Polsce”. Dalej czytamy, że „z posiadanego olbrzymiego materiału surowego uznano za celowe opraco-

wać tylko niektóre zagadnienia (liczbę przedsiębiorstw, ich formy organizacyjne, rentowność)“.

Przypuszczać należy, że na niewykorzystanie dla celów statystycznych tak obfitego materiału w całości wpłynęła poza innymi i ta okoliczność, że zebrany materiał pozostawiał bardzo dużo do życzenia pod względem jednolitego ujęcia.

Wspomniane publikacje nasświetlają tylko pewne fragmenty działalności przedsiębiorstw samorządowych. Są przyczynkami, które niewątpliwie stanowią b. cenny materiał, pomocny do szczegółowego rozpracowania i uregulowania w drodze rozporządzeń bardzo ważnej z każdego punktu widzenia dziedziny gospodarki publicznej, jaką jest działalność finansowa i gospodarcza przedsiębiorstw samorządowych.

Z całokształtu zagadnień gospodarki przedsiębiorstw samorządowych na pierwszy plan, jak w każdym organizmie gospodarczym, wysuwa się działalność finansowa, która stanowi zasadniczy nerw.

Posiadanie więc wiadomości o pieniężnej gospodarce przedsiębiorstwa stanowi jedną z podstawowych informacji, koniecznych do wyrobienia sądu i wyciągnięcia wniosków o działalności przedsiębiorstwa.

Dla osiągnięcia tego muszą być stworzone jakieś ramy, w których mogłyby się mieścić, ujęte w sposób jednolity dla poszczególnych grup lub rodzajów przedsiębiorstw, wyniki ich finansowej działalności.

Obecnie podejmujemy nanowo ¹⁾ próbę naszkicowania zasadniczych grup wydatków i dochodów budżetu zwyczajnego oraz bilansu przedsiębiorstwa samorządowego.

Szemat Nr. 1.

Wydatki.

1. Pensje i inne świadczenia (bez socjalnych) na rzecz zarządu.
2. Koszty rzeczowe zarządu (lokal, opał, koszty podróży, porto, druki i t. p.).
3. Pensje i inne świadczenia (bez socjalnych) na rzecz personelu technicznego i nadzorczego.
4. Robocizna (bez świadczeń socjalnych).
5. Surowce, opał i materiały pomocnicze zakupione.
6. Czynsze dzierżawne.
7. Asekuracja budynków, towarów i t. p.
8. Remont bieżący.
9. Procenty.

¹⁾ St. Stęplewski. Ujednostajnienie rachunkowości przedsiębiorstw komunalnych. Samorząd Nr. 41, rok 1928.

10. Prowizje bankowe.
11. Koszty sprzedaży.
12. Amortyzacja majątku i urządzeń.
13. Świadczenia socjalne.
14. Podatki, opłaty stemplowe.
15. Zwolnienie od podatków.
16. Wydatki za świadczenia budżetu administracyjnego na rzecz przedsiębiorstwa.
17. Wydatki za świadczenia innych przedsiębiorstw na rzecz danego przedsiębiorstwa.
18. Różne.
19. Zysk.

Dochody.

1. Sprzedaż towarów:
 - a) osobom i instytucjom prywatnym;
 - b) związkowi komunalnemu;
 - c) innym przedsiębiorstwom.
2. Inne dochody.
3. Zwolnienie od podatków.
4. Deficyt (strata).

Szemat Nr. 2.

Stan czynny.

1. Grunta.
2. Budynki:
 - a) fabryczne;
 - b) biurowe;
 - c) mieszkalne.
3. Maszyny, urządzenia, instalacje wewnętrzne.
4. Maszyny i urządzenia zewnętrzne (np. sieć elektryczna, gazowa).
5. Ruchomości, narzędzia, tabor, meble, rysunki i t. p.
6. Surowce, opał i materiały pomocnicze:
 - a) na składzie;
 - b) w produkcji.
7. Wytwory (np. w gazowni koks i gaz w rezerwoarach i t. p.).
8. Dłużnicy:
 - a) za dostarczone towary i wykonane roboty;
 - b) zadatki dostawców;
 - c) zaliczki robotników i urzędników;
 - d) banki.

9. Kasa.
10. Strata:
 - a) z roku sprawozdawczego;
 - b) niepokryta z lat ubiegłych.

W punktach 2 do 4 (wł.) należy podawać osobno budowlę i instalacje:

- a) ukończone;
- b) w budowie.

Stan bierny.

1. Kapitał zakładowy.
2. „ „ zapasowy.
3. Fundusz inwestycyjny.
4. Kapitał amortyzacyjny.
5. Inne fundusze specjalne.
6. Długi długoterminowe:
 - a) obligacyjne;
 - b) hipoteczne;
 - c) inne.
7. Długi krótkoterminowe:
 - a) długi dostawcom;
 - b) zadatki klientów;
 - c) niezapłacone pobory robotników i pracowników;
 - d) banki;
 - e) związek samorządowy.
8. Inne.
9. Zysk:
 - a) z roku sprawozdawczego;
 - b) niepodzielone z lat ubiegłych.

Zdajemy sobie sprawę, że podane przez nas szematy stanowią szkice ogólne, które mogą ulegać w układzie i treści poszczególnych pozycji pewnym zmianom zależnie od typu lub rodzaju przedsiębiorstwa.

St. Stęplewski.

W sprawie ustawy o popieraniu przemysłu ludowego

Żyjemy w okresie przedwyborczym, w którym wszelkie inne sprawy zapadają w letarg i odkładane są na czas po wyborach. Jakiem będzie przyszłe

przedstawicielstwo narodu, nie wiemy, mamy jednak wszelkie szanse na to, że ludzie z samorządów i działacze regionalni będą mieli w nim większy głos, niż

dotychczas. Można tedy mieć nadzieję, że sprawa tak zasadniczej wagi, jak polepszenie życia gospodarczego wsi, będzie jedną z kardynalnych trosk przyszłego Sejmu.

Oczywiście polityka rolna jest osią tego zagadnienia, lecz łącząca się z nią sprawa uprzemysłowienia wsi nabiera palącej aktualności wobec wzrastającego przeludnienia oraz powrotu wielkich mas reemigrantów z Francji i Niemiec.

Uprzemysłowienie wsi jestto zagadnienie bardzo skomplikowane, które nie może być ujmowane w ramach jednostajnego szablonu, to cały kompleks problemów regionalnych, zależnych od surowców miejscowych, warunków komunikacyjnych, ogólnej fizjonomji terenu i t. p.; dla jednego okręgu może być to ten czy inny przemysł rolny, dla drugiego — turystyka lub przemysł ludowy. W każdym razie przemysł ludowy zajmuje w kompleksie uprzemysłowienia wsi miejsce poczesne.

Nie wszystkim może wiadomo, że popieranie przemysłu ludowego przez Państwo w tych skromnych granicach, na jakie ostatnio mocno okrojony budżet Państwa pozwalał, odbywa się bez podstawy prawnej, drogą zwyczajową.

Pierwsze przypadkowe subwencje były już udzielane prawie od początku Państwa Polskiego na skutek zabiegów starych instytucji społecznych, subwencjonowanych jeszcze przez rządy zaborcze.

„Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego w Warszawie“ (według statutu „w Rzeczypospolitej“) i „Patronat Przemysłu Ludowego i Domowego we Lwowie“ (figurujący podówczas pod firmą „Patronatu Rękodziela i Drobego Przemysłu“) były najstarszymi instytucjami tego typu w Polsce. Podstawę prawną tej akcji dała dopiero ustawa o popieraniu przemysłu ludowego z dn. 31 lipca 1924 r.

Ustawa ta, dając definicję przemysłu ludowego i domowego, przewidywała pomoc Państwa w formie subwencji, ustanowiła ciało doradcze przy Rządzie, opinujące podział subwencji i sposób ich użytkowania. Po 5 latach ustawa wygasła, pozostawiając po sobie uzus budżetowy subwencji dla przemysłu ludowego, których wysokość wahała się bardzo w poszczególnych latach budżetowych.

Ustawa ta dała jednak możliwość powstania całej sieci Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego i Bazarów, oraz Kasy Spółdz. dla Przemysłu Ludowego i Domowego. Zwyczajowa pomoc dla przemysłu ludowego po wygaśnięciu tej ustawy niema więc podstawy prawnej i wprawdzie opiera się na uznaniu ważności tej sprawy, ale, jak wiadomo, w miarę przedłużania się kryzysu potrzeby rosną, a funduszu nie przybywa, raczej ubywa. I dlatego należałoby, biorąc za punkt wyjścia ostatnią ustawę oraz poczynione doświadczenia, przystąpić do opracowania i wydania nowej ustawy w tej materji.

Ustawa o popieraniu przemysłu ludowego rzuciła definicję tegoż przemysłu, podczas gdy popiera-

nie przemysłu „kustarnego“ np. „slojdu“, nie mieściło się w tej definicji. Określenie miało na celu zacieśnienie granic, aby nie rozpraszając się w różnych dziedzinach, poprzeć to właśnie, o co ustawodawcom chodziło, mianowicie wytwórczość ludową, nie chałupnictwo czy przemysł rolny, (rzecz może najważniejszą w zakresie uprzemysłowienia wsi, ale w skąpych ramach tej pomocy nie dającą się ująć).

Mimo to jednak praktyka okazała, że z tych zasiłków tradycyjna wytwórczość wiejska nie wszędzie korzystała, gdyż nawet instytucje, stworzone dla jej popierania, szły drogą najmniejszego oporu, forsując produkcję szkolną, czy też warsztatów, wyzyskujących tylko motywy ludowe. Okazało się tedy, że definicja była jeszcze za luźną i w rozporządzeniu o wyłączeniu przemysłu ludowego, domowego i chałupnictwa z pod działania ustawy przemysłowej opracowano określenie przemysłu ludowego, zaznaczające przede wszystkim dwa momenty: wytwórczość wiejską dodatkową przy rolnictwie i związek jej z miejscową tradycją ludową.

Nie znaczy to, aby inne przemysły nie mogły korzystać z pomocy państwowej, chodzi jednak o to, aby rozdzielono właściwie, stosownie do specyficznych potrzeb tych przemysłów, metody ich popierania, gdyż ryczałtowe odnoszenie się do różnych zagadnień, zwłaszcza w dziedzinie przemysłu ludowego, przynosiło największe szkody. Dlatego też definicje ustawowe winny być opracowywane w porozumieniu ze znawcami i metodą zbiorową.

Ustawa z dn. 31 lipca 1924 r. słusznie rozdzieliła pomoc kredytową i subwencyjną. Gdy jednorazowy kredyt został wyczerpany w latach tłustych, Min. Przem. i Handlu słusznie zarezerwowało lwią część subwencji na przyszłość w formie kapitału udziałowego świeżo utworzonej Kasy Spółdzielczej dla Przemysłu Ludowego i Domowego.

Gros kredytu przeznaczono na zasilanie środków obrotowych bazarów przemysłu ludowego, gdyż doświadczenie wykazało, że kredyt dla wytwórców, zarówno indywidualny, jak zbiorowy nie został przez spółdzielnie właściwie użyty ani też zwrócony. Potrzeba kapitałów obrotowych dla bazarów na skupy, zwłaszcza towarów wolnoobracających się, jest nadal bolączką przemysłu ludowego i ustawowe załatwienie tej sprawy pozostaje rzeczą zasadniczą dla przemysłu ludowego. Można zastanawiać się nad sposobem udzielania i administrowania tych kredytów, nad ich płynnością i taniością, ale ich potrzeba nie wymaga żadnej dyskusji.

Sprawa kredytu jest jednak w danym wypadku trudną, gdyż instytucje społeczne zaczynają bez kapitałów i w początku ich istnienia każdy kredyt jest ryzykiem, zarówno dla instytucji udzielającej, jak dla zaciągającego pożyczkę, która staje się ciężarem, utrudniającym wszelki rozwój.

W zasadzie słusznym jest, aby fundusz państwowy, dany jako pomoc przemysłowi, był funduszem obrotowym w lwiej części, ale pod warunkiem, że będzie bezprocentowym lub bardzo niskoprocento-

wanym, gdyż kredyt tego rodzaju może jedynie spełnić od niego wymagane zadanie. Pożyczka na warunkach uciążliwych staje się przekleństwem dla przemysłu, nie pomocą. Jakkolwiek fundusz popierania przemysłu ludowego w większej swej części powinien iść na stworzenie kapitałów obrotowych na skupy, pewien jego odsetek — i to dość znaczny — musi być zarezerwowany na subwencje, wiele bowiem akcji w zakresie popierania przemysłu ludowego zarówno organizacyjnych, jak i propagandowych, nie może obciążać handlu. Czy to prace instrukcyjne i doświadczalne np. w zakresie farbiarstwa, nie dające się raz na zawsze załatwić, a wymagające stałego czuwania, czy dozоровanie i selekcja przy skupach, którą powinny przeprowadzać osoby wysoko kwalifikowane, czy organizacja wystaw i t. d., wszystko to nie może być robione z pożyczek, gdyż inaczej instytucje zrujnują się odrazu.

Wygasła ustawa powołała przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu Komitet Popierania Przemysłu Ludowego. Komitet ten oddawna nie istnieje. Za jego jeszcze czasów uformowano reprezentację Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego, która później przekształciła się w Związek tych Towarzystw. Komitet był łącznikiem pomiędzy instytucjami społecznymi, a zainteresowanymi resortami, autorytetem dla społeczeństwa i doradcą dla Rządu, zajmował się przede wszystkim podziałem funduszy subwencyjnych, składając Rządowi opinie i wnioski. Reprezentacja zaś, (czy później Związek), stała się płaszczyzną, na której Towarzystwa i Bazary ustalały wspólne wytyczne, koordynowały pracę, bogaciły się wzajemnym doświadczeniem i jego wymianą.

Zasada wydaje się słuszną. Trudno pojąć zcentralizowaną całkowicie pracę popierania przemysłu ludowego, gdyż bez decentralizacji praca ta nie znajdzie właściwego poparcia na miejscu, nie dotrze do źródeł. Centralizację należy w tej dziedzinie rozumieć raczej jako koordynację.

Inna sprawa, że nie zawsze reprezentacja towarzystw posiada odpowiednich specjalistów, a tembardziej, nie zawsze prowincja może znaleźć na miejscu ludzi o takich zainteresowaniach, jakich wymaga właściwe ujęcie przemysłu ludowego. Dlatego przy tej reprezentacji jest potrzebna komisja rzeczoznawców, ustalająca metody popierania przemysłu ludowego i rozporządzająca zasobem właściwych ludzi.

Wygaśnięcie pełnomocnictw Komitetu Przemysłu Ludowego i przerwanie subwencji dla Związku

Przemysłu Ludowego pozostawiło akcję popierania przemysłu ludowego samej sobie, zdolnościom towarzystw prowincjonalnych. Silne towarzystwa wywalczyły sobie same posłuch, szacunek, podstawy materialne, — słabe — upadły. Ta „głęboka woda“ wyszła na dobre instytucjom o zarysowanej indywidualności, jednakże brak jednostki, centralizującej i koordynującej wysiłki, a zarazem autorytatywnej, wytworzył szkodliwą konkurencję pomiędzy niektórymi instytucjami, wzajemne szkodenie sobie u władz, akcję równoległą, a tem samem marnotrawstwo sił i t. d.

Z tych też względów okazało się, że istnienie ciała autorytatywnego, wspartego o urząd, było jednak rzeczą potrzebną. Należy jeszcze dodać, że poza funduszem, wstawionym do budżetu na popieranie przemysłu ludowego, różne urzędy, banki i fundusze udzielają sporadycznie pomocy instytucjom popierania przemysłu ludowego lub osobom, które wydają się im do pracy tej odpowiednie. Ponieważ sprawa ta, jak już wielokrotnie podnosiliśmy, wymaga specjalistów, przygodna ocena instytucyj do tego niepowołanych, nie zawsze na dobre wychodzi przemysłowi ludowemu, który czasem ma za wiele protektorów. Były projekty komasowania tych funduszy, ale po zbadaniu okazało się jednak, że niepodobna komasować sum, pochodzących z funduszy dyspozycyjnych lub przeznaczonych na cele społeczne i t. p.

Taka komasacja byłaby przekreśleniem i pozbawieniem pomocy, której przemysł ludowy ma i tak zamało. Natomiast istnienie ciała autorytatywnego, opinującego w tych sprawach i do którego niewątpliwie ofiarodawcyby się zwracali, mogłoby być bardzo pożytecznym. Z tych względów przy opracowywaniu nowej ustawy należałoby jednak powrócić do koncepcji ciała autorytatywnego doradczego, będącego pośrednikiem pomiędzy urzędem a społeczeństwem.

Oczywiście jak każda koncepcja, tak i ta ma swoje usterki, ale wydaje się jednak najmniejszym złem.

Jak widzimy tedy przyszła ustawa o popieraniu przemysłu ludowego ma przed sobą bogaty materiał doświadczeń, z którego może czerpać, odrzucając formy zużyte i wracając do ram, które okazały się słuszne i które wzbogacić trzeba rozszerzoną treścią.

J. Oryńczyna.

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

W ramach podjętej pracy nad organizacją ruchu letniskowego na terenach powiatów, posiadających dla tych celów warunki, Związek Powiatów

opracował wzory regulaminów Komisji letniskowo - turystycznych, powiatowej i gminnej, które poniżej podajemy.

Regulamin Powiatowej Komisji Letniskowo - turystycznej

Rada Powiatowa w..... ustanawia stałą Komisję Letniskowo-turystyczną, działającą na podstawie niniejszego regulaminu, uchwalonego na posiedzeniu w dniu..... 193... r.

I. Postanowienie wstępne.

§ 1. Komisja letniskowo - turystyczna jest organem pomocniczym i doradczym Rady Powiatowej i Wydziału Powiatowego, powołanym do współpracy w zakresie prowadzonej przez Powiatowy Związek Samorządowy akcji letniskowo - turystycznej.

II. Skład i wewnętrzna organizacja Komisji.

§ 2. W skład Komisji wchodzi:

- a) przewodniczący, którym jest z urzędu Przewodniczący Wydziału Powiatowego,
- b) 1 członek wybrany przez Wydział Powiatowy, który jest równocześnie zastępcą przewodniczącego,
- c) 2 członków, wybranych przez Radę Powiatową spośród swego grona,
- d) 1 delegat Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych,
- e) 1 delegat powiatowej organizacji Kół Gospodyń Wiejskich lub innej organizacji kobiecej, wskazanej przez Radę Powiatową,
- f) 1 przedstawiciel powiatowej organizacji zawodowej nauczycielstwa szkół powszechnych,
- g) lekarz powiatowy,
- h) powiatowy inżynier drogowy,
- i) architekt powiatowy,
- j) najwyżej 4 delegatów innych organizacji letniskowo - turystycznych, gospodarczych i kulturalno - oświatowych, wskazanych przez Radę Powiatową (w miarę możliwości 1 przedstawiciel zrzeszenia właścicieli mieszkań letnich i pensjonatów),
- k) wyznaczony przez Przewodniczącego pracownik biura Wydziału Powiatowego jako referent z głosem doradczym, który równocześnie pełni obowiązki sekretarza Komisji.

Komisja ma prawo zapraszać na swoje posiedzenie z głosem doradczym inne osoby, odznaczające się wybitną działalnością na polu letniskowo - turystycznym.

§ 3. Członkowie Komisji, wymienieni w § 2 pp. b, c, d, e, f, j powinni mieć zastępców; zastępcy sprawują czynności członków przez czas, gdy odnośni członkowie Komisji nie biorą udziału w pracach Komisji, a wchodzi w miejsce członków w skład Komisji w razie utraty lub złożenia przez nich mandatów, przyczem tylko na okres do końca ich kadencji (§ 5).

§ 4. Przewodniczący Komisji kieruje czynnościami Komisji oraz przewodniczy na jej zebraniach.

Zastępca przewodniczącego sprawuje wszystkie czynności przewodniczącego, w razie niepełnienia przez niego czynności z powodu urlopu, choroby i t. p.

§ 5. Mandaty członków Komisji, wymienionych w § 2 w pp. b, c, d, e, f, j, trwają przez okres kadencji Rady Powiatowej.

W razie rozwiązania Rady Powiatowej Komisja ulega automatycznemu rozwiązaniu.

Rada Powiatowa lub Wydział Powiatowy może w każdej chwili wybranego przez siebie członka Komisji (§ 2 p. b i c) odwołać.

Członkom Komisji, wymienionym w § 2 pp. b, c, d, e, f, j, przysługuje prawo zrzeczenia się mandatu członka Komisji.

§ 6. Członkowie Komisji obowiązani są być na wyznaczonych posiedzeniach oraz brać udział w wyznaczonych pracach. Trzykrotna nieusprawiedliwiona nieobecność powoduje utratę mandatu członka Komisji.

§ 7. Członkowie Komisji nie mogą wchodzić z Powiatowym Związkiem Samorządowym w stosunki prawne, które nie pozwalają na wykonywanie mandatu członka Rady Powiatowej, stosownie do postanowień art. 9 ust. z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego.

Członek Komisji nie może brać udziału w posiedzeniach ani w innych pracach Komisji, gdy chodzi o sprawę, w której jest osobą zainteresowaną materialnie, albo zainteresowane są osoby, o których mowa w art. 9 ust. 2 wyżej wspomnianej ustawy.

§ 8. Komisja mocą swej uchwały może powołać ze swego grona delegację dla jednorazowego lub stałego wykonywania określonych przez Komisję czynności. Delegacja musi się składać conajmniej z 2 członków.

§ 9. Praca w Komisji jest honorowa, jednakże członkowie, pochodzący z wyboru (§ 2 p. b i c) za udział w posiedzeniach oraz w czynnościach delegacji Komisji, o ile te ostatnie trwają więcej jak 6 godzin, otrzymują zwrot faktycznych kosztów podróży oraz diety tytułem odszkodowania, według zasad, odnoszących się w tym zakresie do członków Rady Powiatowej i w granicach, przeznaczonych na ten cel kredytów w budżecie Powiatowego Związku Samorządowego.

III. Zadania Komisji.

§ 10. Zadaniem Komisji jest współdziałanie nad rozwojem ruchu letniskowo-turystycznego w powiecie, w szczególności przez:

1) opracowywanie planów i metod działalności Pow. Zw. Sam. w sprawach letniskowo - turystycznych, przede wszystkim w zakresie przygotowania ludności i terenu oraz organizowania napływu letników i turystów,

2) opracowywanie na wniosek Wydziału Powiatowego preliminarza wydatków Pow. Zw. Sam. na akcję letniskowo - turystyczną,

3) opinjowanie w sprawach letniskowo - turystycznych, które wchodzi pod obrady Rady Powiatowej nie z jej inicjatywy,

4) opinjowanie w zakresie udzielania przez Pow. Zw. Sam. subwencji i kredytu instytucjom, organizacjom i osobom na cele podniesienia ruchu letniskowo - turystycznego, badanie sposobów i wyników zużycia udzielonych subsydjów i kredytów,

5) przedstawianie Wydziałowi Powiatowemu i Radzie Powiatowej kandydatów do tych instytucji i organizacji o charakterze letniskowo - turystycznym, do których Wydział lub Rada wysyła swych delegatów,

6) współdziałanie w zakresie swojej kompetencji z zainteresowanymi instytucjami i organizacjami z poza powiatu, działającymi w dziedzinie spraw letniskowo - turystycznych,

7) współdziałanie z gminnymi komisjami letniskowo - turystycznymi, miejscowymi instytucjami i organizacjami letniskowo - turystycznymi, gospodarczymi, społecznymi i kulturalno - oświatowymi w zakresie spraw letniskowo - turystycznych oraz koordynowanie ich działalności,

8) inicjowanie i opinjowanie przedsięwzięć, zmierzających do ochrony zabytków i rozwoju odrębności kulturalnych powiatu,

9) badanie ogólnych warunków nabytu letnika, w szczególności zaś w zakresie kosztów utrzymania i ceny najmu mieszkania i usług, stosownie do miejscowych warunków oraz przedstawianie Radzie Powiatowej i Wydziałowi Powiatowemu w tych sprawach wniosków,

10) prowadzenie zbiorowej propagandy powiatu jako terenu letniskowo - turystycznego.

§ 11. Wymienione w poprzednim paragrafie czynności Komisja podejmuje na zlecenie Rady Powiatowej, Wydziału Powiatowego oraz także z własnej inicjatywy.

§ 12. Wszystkie uchwały Komisji mają charakter wniosków, skierowanych do Wydziału Powiatowego.

§ 13. Komisja i jej delegacje nie mają prawa wydawania jakichkolwiek zarządzeń. W razie potrzeby Komisja zwraca się o ich wydanie do Przewodniczącego Wydziału Powiatowego.

IV. Urzędowanie, pisma, protokoły Komisji.

§ 14. Komisja jest ukonstytuowana w dniu pierwszego zebrania przy składzie uprawnionym do powzięcia uchwał.

Pierwsze posiedzenie Komisji winno być zwołane najpóźniej w ciągu 4 tygodni po dokonaniu wyboru jej członków przez Radę Powiatową.

§ 15. Komisja wykonuje swe zadania:

- a) kolegialnie za pomocą swych uchwał,
- b) za pośrednictwem swych delegacji.

§ 16. Posiedzenia Komisji zwołuje przewodniczący z własnej inicjatywy oraz na żądanie $\frac{1}{3}$ członków Komisji, na żądanie Rady Powiatowej lub Wydziału Powiatowego.

Przewodniczący zwołuje Komisję w miarę potrzeby.

§ 17. Przewodniczący zaprasza członków na zebranie Komisji lub do udziału w innych jej czynnościach (delegacje) za pomocą pisemnych zawiadomień conajmniej na 5 dni przed dniem zebrania lub dokonania właściwych czynności; przepis niniejszy nie wyklucza możliwości ustalenia terminów i sposobu zawiadomienia w inny sposób, jeżeli w danych warunkach okaże się on dogodniejszy.

Zaproszenie na zebranie powinno zawierać porządek obrad.

§ 18. Jeżeli członek Komisji nie może wziąć udziału w jej zebraniu lub innych czynnościach, obowiązany jest zawiadomić przewodniczącego i swego zastępcę, który w takim przypadku winien wziąć udział w zastępstwie członka.

§ 19. Do ważności uchwał Komisji niezbędna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy oraz conajmniej $\frac{1}{3}$ pełnego składu Komisji.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący głosuje; w razie równości głosów uważa się za uchwalony wniosek, za którym on głosował.

§ 20. We wszystkich pozatem sprawach, dotyczących prowadzenia obrad Komisji, miarodajne są przepisy regulaminu obrad Wydziału Powiatowego.

§ 21. Z każdego zebrania Komisji winien być spisany protokół celem przedstawienia go przez przewodniczącego Wydziałowi Powiatowemu.

Protokoły i akta Komisji przechowuje biuro Wydziału Powiatowego.

V. Postanowienie końcowe.

§ 22. Zmiana niniejszego regulaminu może nastąpić na podstawie uchwały Rady Powiatowej.

Regulamin gminnej Komisji Letniskowo-turystycznej

Na zasadzie art. 43 i 45 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego, Rada Gminna w . . . powołuje Komisję Letniskowo-turystyczną, działającą na podstawie niniejszego regulaminu, uchwalonego na posiedzeniu w dniu 193 . . r.

I. Postanowienie wstępne.

§ 1. Komisja Letniskowo - turystyczna jest organem pomocniczym i doradczym Rady gminnej i Zarządu Gminnego, powołanym do współpracy w zakresie prowadzonej przez gminę akcji letniskowo - turystycznej.

II. Skład i wewnętrzna organizacja Komisji.

§ 2. W skład Komisji wchodzi:

a) przewodniczący, którym jest z urzędu wójt, lub jeden z członków Zarządu Gminnego, powołany za jego zgodą przez wójta,

b) 3 członków, wybranych przez Radę Gminną,

c) wszyscy przewodniczący istniejących podkomisji letniskowo - turystycznych w gromadach,

d) najmniej 3 delegatów miejscowych organizacji letniskowo - turystycznych, gospodarczych i społeczno - kulturalnych, wskazanych przez Radę Gminną.

W razie potrzeby Komisja ma prawo zapraszać na posiedzenia z głosem doradczym osoby, odznaczające się działalnością w zakresie ruchu letniskowego.

Sekretarzem Komisji jest sekretarz Zarządu Gminnego.

§ 3. Członkowie Komisji, pochodzący z wyboru Rady Gminnej, powinni mieć zastępców; zastępcy sprawują czynności członków przez czas, gdy odnośni członkowie Komisji nie biorą udziału w pracach Komisji, a wchodzi w skład w miejsce członków w razie utraty lub złożenia przez nich mandatów, przy czym tylko na okres do końca ich kadencji.

§ 4. Przewodniczący Komisji kieruje jej czynnościami oraz przewodniczy na jej posiedzeniach. W razie potrzeby przewodniczący powierza przewodnictwo na posiedzeniach Komisji jednemu z członków Zarządu Gminnego.

§ 5. Mandaty członków Komisji trwają przez okres kadencji Rady Gminnej.

W razie rozwiązania Rady Gminnej Komisja ulega automatycznemu rozwiązaniu.

Rada Gminna może w każdej chwili odwołać wszystkich lub poszczególnych członków, wybranych przez siebie.

Członkom Komisji, wymienionym w p. b i d § 2 go, przysługuje prawo zrzeczenia się mandatu członka Komisji.

§ 6. Członkowie Komisji obowiązani są uczestniczyć w wyznaczonych posiedzeniach oraz wykonywać wyznaczone prace. Trzykrotna nieusprawiedliwiona nieobecność powoduje utratę mandatu członka Komisji.

§ 7. Członkowie Komisji nie mogą wchodzić z gminą w stosunki prawne, które nie pozwalają na wykonywanie mandatu członka Rady Gminnej, stosownie do postanowień art. 9 ustawy z dn. 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego.

Członek Komisji nie może brać udziału w posiedzeniach ani w innych pracach Komisji, gdy chodzi o sprawę, w której jest osobiście zainteresowany materalnie, albo zainteresowane są osoby, o których mowa w art. 9 ust. 2 wyżej wspomnianej ustawy.

§ 8. Komisja mocą swej uchwały może powołać ze swego grona delegację dla jednorazowego lub stałego wykonywania określonych przez Komisję czynności.

Delegacja musi się składać conajmniej z 2 członków.

§ 9. Praca w Komisji jest honorowa, jednakże członkowie, pochodzący z wyboru, za udział w posiedzeniach oraz w czynnościach delegacji Komisji, o ile te ostatnie trwają więcej niż 6 godzin, otrzymują zwrot faktycznie poniesionych kosztów.

III. Zadania Komisji.

§ 10. Zadaniem Komisji jest współdziałanie nad rozwojem ruchu letniskowego i turystycznego w gminie przez:

1) opracowywanie planu i metod działalności gminy w sprawach letniskowych i turystycznych, a w szczególności w zakresie przygotowania ludności i terenu oraz organizowania napływu letników i turystów;

2) opracowywanie na wniosek Zarządu Gminnego preliminarza wydatków gminy na akcję letniskowo - turystyczną;

3) udzielanie opinii w sprawach letniskowo - turystycznych, wchodzących pod obrady Rady Gminnej nie z jej inicjatywy;

4) współdziałanie z Powiatową Komisją letniskowo - turystyczną i wskazanymi przez nią instytucjami i organizacjami oraz pobudzanie i koordynowanie działalności podkomisji gromadzkich, miejscowych instytutacji i organizacji letniskowo - turystycznych, społecznych i kulturalno - oświatowych, działających w zakresie spraw letniskowo - turystycznych;

5) badanie i normowanie w myśl zasad, ustalonych przez Powiatową Komisję letniskowo - turystyczną, warunków pobytu letników i turystów;

6) prowadzenie w porozumieniu z Powiatową Komisją letniskowo - turystyczną zbiorowej propagandy gminy, jako terenu letniskowo - turystycznego.

§ 11. Wymienione w poprzednim paragrafie czynności Komisja podejmuje na zlecenie Rady Gminnej, Zarządu Gminnego lub z własnej inicjatywy.

§ 12. Wszystkie uchwały Komisji mają charakter wniosków, skierowanych do Zarządu Gminnego.

§ 13. Komisja i jej delegacje nie mają prawa

wydawania jakichkolwiek zarządzeń. W razie potrzeby zwraca się o ich wydanie do wójta.

IV. Urzędowanie, pisma i protokoły komisji.

§ 14. Komisja jest ukonstytuowana w dniu pierwszego zebrania przy składzie, uprawnionym do podjęcia uchwał. (§ 19).

Pierwsze posiedzenie Komisji winno być zwołane najpóźniej w ciągu tygodnia po dokonaniu wyboru jej członków przez Radę Gminną.

§ 15. Komisja wykonuje swe zadania:

- a) kolegiąlnie, za pomocą swych uchwał,
- b) za pośrednictwem swych delegacji.

§ 16. Posiedzenie Komisji zwołuje przewodniczący z własnej inicjatywy oraz na żądanie $\frac{1}{3}$ członków komisji, na żądanie Rady Gminnej lub Zarządu Gminnego.

Przewodniczący zwołuje Komisję w miarę potrzeby.

§ 17. Przewodniczący zaprasza członków na zebrania Komisji lub do udziału w jej czynnościach (delegacje) conajmniej na 3 dni przed dniem zebrania lub dokonania właściwych czynności.

§ 18. Jeżeli członek Komisji nie może wziąć udziału w jej zebraniu lub w innych czynnościach komisji, obowiązany jest zawiadomić przewodniczącego i swego zastępcę, który w takim przypadku winien wziąć udział w zastępstwie członka.

§ 19. Do ważności uchwał komisji niezbędna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy oraz conajmniej połowy pełnego składu Komisji.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący gośtuje; w razie równości głosów uważa się za uchwalony wniosek, za którym on głosował.

§ 20. Z każdego zebrania Komisji winien być spisany protokół, celem przedstawienia go wójtowi gminy.

Protokoły i akta komisji przechowuje biuro Zarządu Gminnego pod odpowiedzialnością sekretarza.

V. Podkomisje gromadzkie.

§ 21. W gromadach o charakterze letniskowo-turystycznym Rada gromadzka może powołać podkomisję letniskowo - turystyczną, w skład której wchodzi, jako przewodniczący — sołtys lub podsółtys oraz 3 członków, wybranych przez Radę Gromadzką.

Podkomisja współdziała na terenie gromady z gminną komisją letniskowo - turystyczną.

VI. Postanowienie końcowe.

§ 22. Zmiana niniejszego regulaminu może nastąpić na podstawie uchwały Rady Gminnej.

Sprawy bieżące

INSTRUKCJA KANCELARYJNA DLA ZARZĄDÓW MIEJSKICH.

W sprawie powyższej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało do P. P. Wojewodów (z wyj. śląskiego) pismo okólne z dnia 19 lipca 1935 r. Nr. SS. 18/2/27 treści następującej:

W związku ze sprawozdaniami P. P. Wojewodów, otrzymanymi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w odpowiedzi na treść ustępu ostatniego okólnika Nr. 112 z dn. 16.XI.1933 r. w sprawie zastosowania instrukcji kancelaryjnej dla zarządów gminnych w zarządach miejskich, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych doszło do wniosku, że omawiana instrukcja po wprowadzeniu do niej zmian, wynikających z różnic ustrojowych pomiędzy gminą wiejską i miejską mogłaby być wprowadzona prawie we wszystkich zarządach miejskich niewydziałonych z powiatowych związków samorządowych.

W związku z powyższym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi P. P. Wojewodów o zalecenie wprowadzenia omawianej instrukcji w tych miastach, w których P. P. Wojewodowie uznają to za stosowne, z tem jednakże zastrzeżeniem, że wykaz akt musi być dostosowany do potrzeb indywidualnych każdego miasta. Zdaniem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wykaz akt opracowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, mógłby być zastosowany z nieznacznymi zmianami w miastach do 10.000 mieszkańców.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi więc PP. Wojewodów o wezwanie zarządów miejskich w miastach niewydziałonych do opracowania instrukcji kancelaryjnej i przed wprowadzeniem w życie przedłożenia instrukcji PP. Wojewodom do przejrzania w takim terminie, ażeby nowa instrukcja mogła wejść w życie z dniem 1 stycznia 1936 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi PP. Wojewodów o zalecenie przytem, ażeby instrukcja kancelaryjna dla miast niewydziałonych opracowana była na podstawie ramowych przepisów kancelaryjnych dla administracji publicznej, ustalonych przez Radę Ministrów uchwałą z dn. 27.VIII.1931 r. (Monitor Polski Nr. 196) oraz była wzorowana na instrukcji kancelaryjnej dla zarządów gmin wiejskich, dołączonej do okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 112 z dn. 16.XI.1933 r.

O wydanych zarządzeniach i wprowadzeniu w życie nowych instrukcyj kancelaryjnych Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oczekiwać będzie sprawozdań do dnia 1.IX r. b.

DORĘCZANIE PISM URZĘDOWYCH PISARZY HIPOTECZNYCH ZA POŚREDNICTWEM ORGANÓW GMINNYCH.

W sprawie powyższej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało do PP. Wojewodów i Przewodniczących Wydziałów Powiatowych województw cen-

tralnych i wschodnich pismo okólne z dnia 24 lipca 1935 r. Nr. SS. 67/15/2 treści następującej:

W związku z zapytaniem jednego z Panów Wojewodów, czy urzędy gminne zobowiązane są do doręczania pism urzędowych pisarzy hipotecznych i czy za wynagrodzeniem lub też bezpłatnie, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu się z Ministerstwem Sprawiedliwości wyjaśnia, co następuje:

Pisarz hipoteczny, wchodząc w skład zwierzchności hipotecznej (wydziału hipotecznego) jest członkiem Sądu, równocześnie zaś wykonawcą zleceń tejże zwierzchności hipotecznej. Wobec tego pisma urzędowe pisarza hipotecznego powinny być uważane za pisma sądowe i powinny być doręczane w taki sam sposób, jak wszystkie inne pisma sądowe.

Chociaż więc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 30.IX.1933 r. o doręczaniu pism sądowych przez organa gminne w postępowaniu cywilnym i karnym (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 549) nie wspomina wyraźnie o doręczaniu pism pisarza hipotecznego to jednak wobec tego, że pisma pisarza hipotecznego należy w myśl powyższego uważać za pisma sądowe, pisarz hipoteczny jest uprawniony na mocy § 1 wyżej cytowanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości doręczać pisma urzędowe bezpośrednio przez organa gminne.

W konsekwencji powyższego doręczanie pism urzędowych pisarzy hipotecznych nie jest bezpłatne lecz odnośnym gminom przysługuje za skutecznienie tych doręczeń, podobnie jak za doręczanie innych pism sądowych wynagrodzenie według norm rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 31.III.1932 r. w sprawie opłaty za doręczenia sądowe w sprawach cywilnych (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 270).

Niniejszem uchyla się reskrypt Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 13.VII.1932 r. Nr. SS. 2656/3, który dotyczył tej samej sprawy.

ZNACZKI POCZTOWE DO URZĘDOWYCH PRZESYLEK LISTOWYCH.

W sprawie powyższej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało do PP. Wojewodów i P. Prezydenta m. st. Warszawy pismo okólne z dnia 20 lipca 1935 r. Nr. SS. 66/8/2 treści następującej:

Ograniczone kredyty budżetowe na wydatki rzeczowe zmuszają Ministerstwo Spraw Wewnętrznych do przestrzegania zasad jak najoszczędniejszego gospodarowania wszelkiego rodzaju wydatkami, aby uniknąć naruszenia zasad równowagi budżetowej.

Poważną kwotę wydatków rzeczowych działu 2 (województwa i starostwa) stanowią opłaty za znaczki pocztowe do urzędowej korespondencji.

Z tytułu zużycia znaczków w ciągu okresu budżetowego 1934/35 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydatkowało na nie ponad 200.000 zł. Na okres budżetowy 1935/36 opłaty za znaczki zostały podwyższone 6-cio krotnie. Większość tych opłat ponosi budżet Ministerstwa Spraw Wewnętrznych za samorząd z tytułu wykonywanego przezeń poruczonego zakresu działania.

Ponieważ w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przewidziana jest zbyt mała suma na

wydatki na opłaty za znaczki pocztowe, zachodzi przeto konieczność wprowadzenia do gospodarki znaczkami pocztowymi zasad najdalej posuniętej oszczędności.

W szczególności należy wydać stosowne zarządzenia związkom samorządowym, aby te używały znaczków dla urzędowych przesyłek pocztowych jedynie w sprawach, należących do ich poruczonego zakresu działania; stwierdzono bowiem, że niektóre zarządy związków samorządowych niemal całą swą korespondencję traktują jako wysyłaną w poruczonego zakresu działania i opłacają ją znaczkami dla urzędowych przesyłek listowych, narażając przez to Skarb Państwa na straty i uszczuplając dochody przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi PP. Wojewodów oraz P. Prezydenta m. st. Warszawy o zwrócenie uwagi zarządom związków samorządowych na konieczność przestrzegania postanowienia § 5 p. 2 i 7 rozporządzenia Ministra Poczty i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dn. 22.VII.1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448), dopuszczających wysyłanie korespondencji bez naklejania znaczka.

W tych wypadkach opłatę ponosi zainteresowany urząd lub adresat.

Z przepisów postanowień rozporządzenia z dn. 22.VII.1933 r. należy korzystać w odpowiedzi na pisma urzędów skarbowych, inspektorów szkolnych i innych władz i organów państwowych oraz związków publiczno-prawnych. Nie należy również naklejać urzędowych znaczków na pismach wysyłanych z urzędu w wykonaniu ustawowych obowiązków zarządu gminnego.

Przestrzeganie powyższych zasad jest konieczne dla zaoszczędzenia na kredytach rzeczowych budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

W celu przeciwdziałania na przyszłość nieprawidłowemu używaniu przez związki samorządowe znaczków pocztowych dla urzędowych przesyłek pocztowych, niezbędnym jest, aby przy dokonywaniu inspekcji związków samorządowych inspektorzy wojewódzcy i powiatowi zwracali uwagę, czy związki te przy wysyłaniu korespondencji używają właściwych znaczków pocztowych. Ponadto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi PP. Wojewodów o wydanie zarządzeń, aby przy dokonywanych inspekcjach związków samorządowych na żądanie Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów mógł brać w nich udział celem zbadania tego zagadnienia delegat tejże Dyrekcji. O ileby w wyniku dokonanej inspekcji stwierdzono, że związek samorządowy nie stosuje się do obowiązujących przepisów o Poczcie, Telegrafie i Telefonie, należy wydać w tej sprawie stosowne zarządzenia. W wypadkach nasuwających się wątpliwości, czy kwestjonowane akta wysyłanych spraw należą do własnego czy też poruczonego zakresu działania, należy wątpliwości rozstrzygać w trybie wspólnego rozpatrzenia danej sprawy przez delegatów Urzędu Wojewódzkiego i Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów.

Na podstawie zebranych przy inspekcjach danych oraz rozstrzygnięć należy w miarę potrzeby

wydawać zarządom związków samorządowych krótkie pouczenia, zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i usterek.

Dodatek do PP. Wojewodów w Warszawie, Łucku, Stanisławowie, Toruniu.

Jednocześnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia P. Wojewodzie, iż należności za znaczki pocztowe, naklejane na wysyłkach urzędowych związków samorządowych, w poręczonym zakresie działania, pokrywa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Inne Ministerstwa mają zwracać Ministerstwu Spraw Wewnętrznych za znaczki wysyłane w ich zakresie działania, według ustalonego raz na zawsze w wybranych związkach samorządowych na stosunku procentowego korespondencji danego resortu do ogółu korespondencji w sprawach poręczonych.

Aby ustalić ten stosunek Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Pana Wojewodę o zarządzenie ustalenia tego stosunku na podstawie wysyłanej korespondencji w typowej gminie wiejskiej, w jednej

gminie miejskiej oraz jednym powiatowym związku samorządowym.

Przy ustalaniu tego stosunku należy wziąć za podstawę dane, dotyczące wysyłek poleconych za miesiące: lipiec, sierpień i wrzesień.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o nadesłanie sprawozdania w sprawie powyższej do dnia 15.XII r. b. według poniższego wzoru:

Nazwa związku samorządowego	Ilość wysłanej korespondencji za czas od I.VII. do 30.IX	% korespondencji z zakresu kompetencji												
		M. S. W.	M. Skarbu	M. S. Z.	M. S. Wojsk.	M. Sprawiedl.	M. R. i R. Roln.	M. Kom.	M. P. i H.	M. W. R. i Ośw. P.	M. Op. Społ.	M. P. i Tel.		

WYNIKI DZIAŁALNOŚCI GMIN POW. KOWELSKIEGO (WOJ. WOŁYŃSKIE).

W ciągu 1934/35 gminy wiejskie pow. kowelskiego wybudowały 13 szkół, jedną remizę strażacką połączoną z domem ludowym, dom ludowy oraz budynek gminny.

Budowa dróg gruntowych sposobem szarwarkowym dała poważne rezultaty. Szarwark drogowy został wykonany w 91% w stosunku do preliminarza; wartość jego wyniosła około 340 tys. zł., co stanowi 1,50 zł. obciążenia na 1 mieszkańca (przy cenie: robotnik 1,50 zł. dziennie, furmanka jednokonna 3 zł., dwukonna 4,50 zł.). Przy pomocy szarwarku drogowego gminy przebudowały 124 klm. dróg, ulepszono przy pomocy mieszanki 40 klm., zadrzewiono 63 klm. dróg, wybudowano mostów drewnianych 73 m. b., naprawiono mostów drewnianych 301 m. b. Niezależnie od tego gminy wykonały szereg prac przy konserwacji dróg z dotacji rządowej w postaci żyta.

ZWIĄZEK MIĘDZYKOMUNALNY OPIEKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA PUBLICZNEGO WOJ. WARSZAWSKIEGO.

Rada Związku Międzykomunalnego Opieki Społecznej woj. Warszawskiego i Rada Związku Międzykomunalnego Budowy i Utrzymania Zakładów Psychiatrycznych woj. Warszawskiego powzięły uchwały o połączeniu się obu Związków w Związek Międzykomunalny Opieki Społecznej i Zdrowia Publicznego woj. Warszawskiego.

Statut Związku, zatwierdzony przez Wojewodę Warszawskiego, przewiduje odpowiedzialność do wysokości dwukrotnej udziału, który oblicza się przez pomnożenie ilości mieszkańców powiatu przez 2,50 zł.

POMOC PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU DROGOWEGO DLA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Związki samorządowe uzyskały z Państwowego Funduszu Drogowego na konserwację i budowę dróg,

budowę i przebudowę mostów na drogach samorządowych następujące zapomogi gotówkowe:

w 1931/32 — zł. 2.653 tys.

w 1932/33 — zł. 322 tys.

w 1933/34 — zł. 89 tys.

w 1934/35 — zł. 225 tys.

Ponadto związki samorządowe otrzymały pomoc w materiałach (kamień i drzewo) oraz ulgowy przewóz materiału.

KREDYT ZASTAWOWY I ZALICZKOWY NA 1935/6 ROK.

W porównaniu z latami poprzednimi kredyt zastawowy i zaliczkowy uległ poważnym zmianom, idącym w kierunku udostępnienia go rolnikowi.

Przedewszystkiem zostało ustalone, że rolnika może obciążać jedynie stopa 3%, łącznie z wszelkimi kosztami, w stosunku rocznym. W związku z tem przewidziane są pewne dopłaty Skarbu Państwa na rzecz instytucyj rozprowadzających.

Następnie rolnik został zwolniony od obowiązku przedstawiania, przy ubieganiu się o kredyt, dowodu wpłacenia rat podatku gruntowego. Ministerstwo Skarbu poleciło urzędowi, aby należności z tytułu podatku gruntowego, majątkowego i przemysłowego nie były ściągane przez egzekucję produktów zastawionych.

Kredytem zastawowym i zaliczkowym objęto także nasiona oleiste (rzepak, rzepik, siemię lniane, siemię konopne), grykę oraz rośliny strączkowe (groch, peluszką, łubin, fasola). Kredyty udzielane będą w ciągu całego okresu gospodarczego. Dla kredytów, zaciągniętych w lipcu, sierpniu i wrześniu — terminy płatności zapadać mają już w grudniu, a termin spłaty przypada na 30.VI.1936 r. Dla później wykorzystanych kredytów, wszystkie terminy nie będą mogły zapadać wcześniej jak w 2 miesiące od daty udzielenia pożyczki.

Przewidziana została w wyjątkowych wypadkach

możność prolongaty, przyczem w takim wypadku oprocentowanie zostaje podwyższone do 8% rocznie.

Normy kredytu zastawowego są następujące: 60% zboża w snopie oraz 70% zboża w ziarnie, 50% wartości nasion oleistych, do 30% wartości nasion strączkowych i gryki. Dla kredytu zaliczkowego ustalono następujące normy: 7 zł. od 100 klg. żyta i owsa, 8 zł. od 100 klg. jęczmienia, 10 zł. od 100 klg. pszenicy, 20 zł. od 100 klg. siemienia lnianego, dla pozostałych produktów 50% ceny rynkowej.

Drobni rolnicy uzyskiwać będą kredyty za pośrednictwem kas Stefczyka, gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, komunalnych kas oszczędności. Rolnik będzie podpisywał deklarację, stwierdzającą, że zaciąga pożyczkę jako zaliczkę na poczet zboża oraz składał weksel, z tem, że termin płatności tego weksla opiewa na dzień płatności ostatniej raty kredytu.

Kredyt zaliczkowy uruchomiony został w sumie 10 miljn. zł., zastawowy w sumie 40 miljn. zł.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 13 VIII. 1935 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 5.28 zł. — 5.31 zł.
100 frank. szwajc. — 173.05 — 173.48 zł.
1 funt. szterl. — 26.24 — 26.37 zł.
100 frank. franc. — 34.99 zł. — 35.08 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 13. VIII. 1935 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna 110.00 zł. 3 proc. pożycz. państw. budow 41.75 zł., 4 proc. państwowa pożycz. premjowa dolarowa zł. 53.50, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w zlocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w zlocie = 161.68 złotym obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w zlocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne

Bank. Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie zł. 49.00
Akcje Banku Polskiego 92.50 — 92.75 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).
W dn. 13. VIII. 1935 r. Warszawa.

Żyto 9.75 — 10.00 zł.
Pszenica 14.50 — 15.00 zł.
Jęczmień 12.75 — 13.25 zł.
Owies 15.00 — 15.50 zł.

NABIAŁ.

(Od dnia 13. VIII. 1935 r. Warszawa).

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.20 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 2.40 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.20 zł., mleczarskie solone 1.60 zł., osełkowe 1.30 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się od 10 do 15% więcej cen hurt. Jaja świeże za sztukę 0.7 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: W. L. Z. zapytuje czy art. 3 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 listopada 1933 r. o sposobie uregulowania zaległych kosztów leczenia ubogich chorych i kosztów opieki społecznej obejmuje również powstałe po dniu 1 kwietnia 1932 r. koszty leczenia psychicznie chorych w Szpitalu Państwowym w Tworkach.

Odpowiedź: Art. 3 wymienionego w pytaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej dotyczy nieobjętych art. 1 i 2 (to znaczy powstałych po dniu 1 kwietnia 1932 r. względnie po dniu 1 kwietnia 1931) zaległości w kosztach leczenia i opieki względem „wszelkich publicznych zakładów i instytucyj”, a więc i względem Szpitala Państwowego w Tworkach. Należy jednakże zwrócić uwagę na zawarte w ustępie pierwszym art. 3 wyrazy: „istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego”; wynika z nich, że art. 3 obejmuje tylko zaległości w kosztach leczenia ubogich, powstałe względem państwowych zakładów leczniczych między dniem 1 kwietnia 1932 r. a dniem 30 października 1933 r. (dzień wejścia w życie rozporządzenia), oraz zaległości w kosztach leczenia ubogich względem niepaństwowych publicznych zakładów leczniczych oraz w kosztach opieki społecznej względem wszelkich publicznych zakładów opiekuńczych, powstałe między dniem 1 kwietnia 1931 r., a dniem 30 października 1933 r. Natomiast należności z tytułu

kosztów leczenia ubogich i kosztów opieki społecznej, powstałe po wejściu w życie rozporządzenia, nie są tem rozporządzeniem wcale objęte i z żadnych ulg nie korzystają.

W.

2. Pytanie: Zarząd Gminny w Otynji prosi o wyjaśnienie następujących kwestyj:

1) Gdzie wpływają grzywny nakładane przez Inspektorat Szkolny — do władz szkolnych, czy do kasy gminnej?

2) Na podstawie budżetów gminnych opracowanych przez Wydział Powiatowy, uchwalonych przez rady gminne, jeszcze niezatwierdzonych przez Wydział Powiatowy, wszyscy sekretarze (kawalerie) gmin zbiorowych powiatu otrzymują z tytułu dodatku mieszkaniowego kwotę 15 zł. 75 gr. miesięcznie. Sekretarzowi w gm. Otynji zaproponował wójt gminy jednopokojowe mieszkanie w budynku Zarządu Gminnego (właściwie wynajętym przez Zarząd Gminny), które to mieszkanie przedstawia wartość 7 — 8 zł. miesięcznie i sekretarz zgodził się zamieszkać i zamieszkał w niem pod warunkiem, że Zarząd Gminny więcej nie zażąda za nie jak 7 — 8 zł. Zarząd istotnie na posiedzeniu w dniu 22 maja b. r. uchwalił 7 zł. miesięcznie. Obecnie wójt gminy zakwestjonował powyższą uchwałę, twierdząc, że jest nieważna i że według ustawy sekretarzowi, który otrzymuje mieszkanie od Zarządu Gminnego, nie na-

leży się wcale dodatek mieszkaniowy i ma zamiar potrącić z uposażenia sekretarza od dnia 16 kwietnia b. r. t. j. od dnia zamieszkania — cały dodatek mieszkaniowy t. j. kwotę 15 zł. 75 gr. miesięcznie. Byłoby to równoznaczne z opłacaniem przez sekretarza kwoty 15 zł. 75 gr. miesięcznie za mieszkanie, które przedstawia wartość 7 zł. na miesiąc. Sekretarz oczywiście sprzeciwił się temu. Gdy wójt i sekretarz odnieśli się w tej sprawie do inspektora samorządowego, tenże przyznał rację wójtowi. Zarząd Gminny prosi o wyjaśnienie, kto ma rację — wójt czy sekretarz i czy sekretarz musi zajmować nadal owo mieszkanie.

Odpowiedź: 1) Opiekę nad szkolnictwem powszechnym w gminach województw południowych sprawują miejscowe rady szkolne, istniejące na mocy rozp. Min. W. R. i O. P. z 8.II.1921 r. (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 97), do których należy administrowanie majątkiem szkolnym. Grzywny, nakładane przez władze szkolne, wpływają na rzecz dochodów budżetu szkolnego gminy, który stanowi część ogólnego budżetu administracyjnego gminy.

2) Sekretarzowi gminnemu należy się od gminy bezpłatne mieszkanie, opał i światło albo też równoważnik pieniężny, który nie może przekraczać $\frac{1}{4}$ poborów sekretarza (ob. § 12 rozp. Prez. R. P. z 30.XII.1924 r. Dz. Ust. Nr. 118, poz. 1073, rozciągnięty na obszar wojew. południowych przez art. 88 ustawy samorządowej Dz. Ust. z r. 1933 Nr. 35, poz. 294). Natomiast dodatek mieszkaniowy sekretarzowi gminnemu nie należy się (ob. ustępy przedostatni § 1 rozp. Min. Spr. Wewn. z dnia 28.III.1925 r. Dz. Ust. Nr. 32, poz. 231).

H.

3. **Pytanie:** Zarząd gminny w gm. Osowce k/Drohiczyzna Poleskiego zapytuje, czy gmina ta obowiązana jest wypłacić zaległy dodatek mieszkaniowy nauczycielce publicznej szkoły powszechnej za czas pełnienia przez nią czynności nauczycielskich w innej gminie, do której nauczycielka ta była zarządzeniem władz szkolnych czasowo delegowana, poczem powróciła na dawne stanowisko w gm. Osowce.

Odpowiedź: Jeżeli czas delegacji do innej gminy wynosił, conajmniej jeden miesiąc kalendarzowy, wówczas obowiązek wypłacania delegowanej nauczycielce zaległego za ten czas dodatku mieszkaniowego ciąży na gminie, w której nauczycielka ta czasowo pełniła faktycznie obowiązki służbowe, gmina zaś Osowce obowiązku tego nie ma.

Ciążący na gminie obowiązek wypłacania nauczycielom publ. szkół powsz. dodatku mieszkaniowego jest względny, gmina bowiem obowiązana jest w myśl przepisów ustępu 3 art. 11 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publ. szkół powsz. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143), uzupełnionych rozporządzeniem Prezydenta R. P. z dn. 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. Nr. 86, poz. 662) wypłacać ten dodatek jedynie wówczas, gdy:

- a) nie dostarczy nauczycielowi na swym terenie bezpłatnego mieszkania,
- b) wprawdzie zaofiaruje nauczycielowi takie mieszkanie, lecz w budynku, nie uznanym przez władze szkolne za budynek szkolny (przeznaczony na cele szkolne) i nauczyciel mieszkania tego nie przyjmie.

Skoro podstawowym obowiązkiem gminy jest dostarczenie nauczycielowi mieszkania w naturze, to rozumie się samo przez się, że obowiązek ten ciąży jedynie na gminie, w której nauczyciel ma siedzibę urzędową i pełni służbę.

Z chwilą więc choćby czasowego przeniesienia nauczyciela do innej gminy, na niej wyłącznie ciąży obowiązek dostarczenia mu mieszkania bądź wypłacania dodatku mieszkaniowego w okresie czasowego przydziału, gmina zaś poprzedniego miejsca pracy nauczyciela przez ten okres zwolniona jest automatycznie od obowiązku dostarczenia nauczycielowi mieszkania, a tem samem nie ma również obowiązku wypłacania mu dodatku mieszkaniowego.

Na powyższym stanowisku stanęło Min. Spr. Wewn., które w porozumieniu z Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. w okólniku Nr. 25 z dnia 20.II.1934 r. (Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 5, poz. 47), wyjaśniło, że „nauczyciel przydzielony do pracy w szkole na terenie innej gminy otrzymuje bezpłatne mieszkanie względnie dodatek mieszkaniowy od tej gminy, na terenie której faktycznie pracuje“.

Rzecz oczywista, że omawiana kwestja może powstać, gdy czas przydziału nauczyciela do innej gminy wynosi conajmniej cały miesiąc kalendarzowy, gdyż ze względów życiowych i praktycznych okres krótszy nie mógłby wogóle wchodzić w rachubę i nie uwalniałby gminy Osowce od omawianych obowiązków.

4. **Pytanie:** Wydział Powiatowy w Wągrowcu zapytuje:

1) czy nowoutworzona gmina wiejska musi przejąć wszystkie zaległe zobowiązania wójtostwa, którego obszar włączono do gminy, czy obowiązana jest np. pokryć zaległe składki na rzecz Ubezpieczalni Społecznej (b. Kasy Chorych) za pracowników b. wójtostwa,

2) czy nowoutworzona gmina wiejska odpowiada również za zobowiązania b. wójta, powstałe stąd, że nie potrącono w swoim czasie i nie wpłacono komu należy kwot zajętej części jego uposażenia,

3) czy nowoutworzona gmina wiejska przejmuje zobowiązania dawnej gminy jednostkowej z tytułu nieregulowanych przez tą ostatnią kosztów leczenia ubogich chorych.

Odpowiedź: 1) W przypadku, podanym w p. 1) stosuje się przepisy ust. (1) art. 91 ustawy samorządowej z dnia 23 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294), z których wynika, że zaległe zobowiązania wójtostw, jako dawnych jednostek administracji publicznej, przechodzą z samego prawa na nowoutworzoną gminę wiejską, do której obszaru weszło terytorjum zniesionego wójtostwa.

W szczególności więc zaległe składki za pracowników b. wójtostwa na rzecz b. Kasy Chorych, (obecnie Ubezpieczalni Społecznej), musi pokryć nowoutworzona gmina wiejska. Należy przytem zwrócić uwagę na znaczne ulgi, jakie w spłacie takich zaległości przyznaje rozporządzenie Min. Op. Społ. z dnia 12.VII.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 54, p. 353).

2) Jak wyżej zaznaczono nowoutworzona gmina wiejska przejmuje jedynie zobowiązania po b. wójtostwie, jako jednostce administracji publicznej, natomiast nie odpowiada za zobowiązania osobiste

b. wójta, bowiem dłużnikiem zajętej kwoty uposażenia służbowego wójta był osobiście wójt, nie zaś wójtostwo. Na charakter osobisty omawianego zobowiązania wskazuje okoliczność, że egzekwowane one były z uposażenia służbowego wójta, a choć kwota zajęta (sądownie lub administracyjnie) nie była w swoim czasie potrącana i uregulowana z winy czy to b. wójta czy innego urzędnika wójtostwa, nie może odpowiadać za to nowoutworzona gmina wiejska.

3) Zaległe koszty leczenia ubogich chorych są na obszarze województw zachodnich zobowiązaniami miejscowych i krajowych związków wspierania ubogich, które zgodnie z obowiązującymi na tym obszarze przepisami ustawy niemieckiej z dn. 6.VI.1870 r. w brzmieniu ustawy z dnia 30.V.1908 r. (Zb. U. Rzeszy Niem. st. 381 — 386) obowiązane są ponosić m. in. koszty leczenia ubogich.

Przed przeprowadzeniem reformy gminnej gmina jednostkowa stanowiła najczęściej sama w sobie miejscowy związek wspierania ubogich i z tego tytułu musiała ponosić koszty leczenia ubogich. Obecnie po zniesieniu gminy jednowioskowej charakter związku wspierania ubogich uzyskała nowoutworzona gmina

zbiorowa, do której obszaru wszedł obszar gminy jednowioskowej. Na nowoutworzoną przeto gminę wiejską przeszły uprawnienia i obowiązki, przewidziane we wspomnianej ustawie niemieckiej, z wyjątkiem gminnego majątku, przeznaczanego na cele opieki społecznej, który zgodnie z art. 108 ustawy samorządowej z dnia 23 marca 1933 r. należy do gromady, powstałej z obszaru dawnej gminy jednostkowej. Na nowoutworzoną gminę wiejską, jako związek wspierania ubogich (o zmienionym tylko obszarze) przeszły więc w zasadzie również zaległe koszty leczenia. Mogą być one jednak włożone na gromadę w związku z likwidacją spraw majątkowych i rozrachunkami, jakie muszą być dokonane na podstawie przepisów ustępu (3) wspomnianego wyżej art. 108 ustawy samorządowej i § 42 III rozporządzenia wykonawczego z dn. 2.VIII.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 688). Takie obciążenie gromady zaległymi kosztami leczenia może być uzasadnione w przypadku, gdy gromada przejęła majątek gminy, przynoszący dochody, w szczególności, gdy na gromadę przeszedł majątek gminy jednowioskowej, służący na cele opieki społecznej.

R.

K o m u n i k a t y

KURS ADMINISTRACJI KOMUNALNEJ.

Sekretariat Kursów Administracji Komunalnej przy Wydziale Nauk Politycznych i Społecznych Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie podaje do wiadomości, że dnia 1 października r. b. będzie uruchomiony kolejny XVIII Kurs Administracji Komunalnej dla pracowników samorządowych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem z dnia 8 lipca 1935 r. Nr. SS. 47/2—27 zaleciło pracownikom samorządowym przesłuchanie wymienionych Kursów.

Program Kursu na grupie A. i B. obejmuje między innymi następujące przedmioty:

Część ogólna programu:

1. Historia Ustroju Polski.
2. Prawo konstytucyjne.
3. Prawo Cywilne.
4. Prawo Karne.
5. Prawo administr. z ustr. władz. skarb.
6. Nauka o społeczeństwie.
7. Geografia gospodarcza Polski.
8. Ekonom. polit. i polit. ekonom.

Umiejętności praktyczne:

1. Rachunkowość komunalna.
2. Biurowość.
3. Język polski.
4. Statystyka stosowana.
5. Gminne kasy poz. - oszcz.
6. Prawo urzędnicze.
7. Akta stanu cyw. i ewid. ruchu ludn.
8. Wychowanie fizyczne.
9. Sprawy wojskowe.

Przedmioty samorządowe:

1. Ustrój samorządu.
2. Skarbowość ogólna.

3. Skarbowość komunalna.

4. Budżet komunalny.

5. Polityka komunalna.

Polityka komunalna obejmuje poza wykładem teoretycznym oraz zajęciami praktycznymi cały szereg przedmiotów-monografij, mających na celu pogłębienie samego zagadnienia, jak: Teorię polityki komunalnej, ubezpieczenia w samorządzie, spółdzielczość, szkolnictwo, przedsiębiorstwa komunalne, rolnictwo, zdrowie publiczne, opiekę społeczną, drogi, regulację miast, politykę gruntową, i rozbudowę miast, prawo budowlane i t. d.

Kurs XVIII trwać będzie od dnia 1 października r. b. do dnia 1 marca 1936 roku. Warunki zapisu są następujące:

I. Dla grupy A. (dla pracowników samorządu miejskiego i ziemskiego) conajmniej 6 klas gimnazjum oraz trzy lata praktyki na stanowisku referendarskim lub podreferendarskim.

II. Dla grupy B. (dla pracowników samorządu wiejskiego) conajmniej 4 klasy gimnazjum lub 7 klas szkoły powszechnej oraz trzy lata praktyki na stanowisku referendarskim lub podreferendarskim.

Wymagania 3-letniej praktyki mogą być obniżone w zależności od posiadania wykształcenia szkoły średniej, w szczególności dla posiadających świadectwo dojrzałości wymagana jest tylko roczna praktyka.

Kandydaci nieposiadający przy zapisie pełnych kwalifikacyj, mogą być przyjęci na podstawie konferencji wstępnej albo z przedmiotów ogólnych (Historja i Geografia Polski), albo też z przedmiotów samorządowych (ustrój samorządu i zakres jego działalności).

Oplata na Kursie A. wynosi Zł. 300.—, na Kursie B. Zł. 150.—, płatne zgóry przy zapisie.

Kandydaci powinni składać: Podanie, życiorys, własnoręcznie napisany, świadectwo szkolne, zaświadczenie o pracy w samorządzie oraz metrykę urodzenia i 2 fotografie.

Zarząd Miejski w Łowiczu

ogłasza **K O N K U R S** na stanowisko **rachmistrza**.

Wymagane warunki: 1) obywatelstwo polskie, 2) ukończona szkoła średnia, 3) trzyletnia praca w samorządzie na stanowisku rachmistrza, 4) nieprzekraczalny 40 rok życia.

Wynagrodzenie w/g VIII grupy uposażenia ustalonego rozporządzeniem Prezydenta R. P. z 30-go grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1073).

Podania należy składać do Zarządu Miejskiego w Łowiczu do dnia 15 września 1935 r. Zastrzega się okres próby.

Burmistrz miasta Łowicza (—) *Jan Myśliwiec*.

FABRYKA KAS STALOBETONOWYCH I WYROBÓW ŻELAZNYCH

HENRYK JARDEL

Warszawa, ul. Madalińskiego 29, tel. 8-91-97.

Kasy stalobetonowe typu specjalnego dla gmin wiejskich, instytucji samorządowych, komunalnych kas oszczędności, P. K. O. i t. p. oraz kasetki żelazne do pieniędzy i szafy żelazne do aktów.

Pomocnik sekretarza. Urzędnik Wydziału Finansowego miasta Warszawy Absolwent Wyższej Szkoły Dziennikarskiej, Szkoły Urzędników Administracji Gminnej oraz Państwowej Szkoły Kupieckiej.

Zna niemiecki, stenografię, maszynę. Poszukuje jakiegokolwiek zajęcia w samorządzie. Warszawa, Grzybowska 74 m. 62. Sujak.

Poszukuję posady dozorczy sanitarnego lub dezynfektora przy szpitalu. Posiadam długoletnią praktykę oraz chlubne referencje.

Łaskawe zgłoszenia uprasza się skierowywać: Warszawa, ul. Przemysłowa 34 m. 25. Januszko Bolesław.

Prosimy Sz. Prenumeratorów

o uregulowanie zaległej prenumeraty

za tygodnik „Samorząd“

i kwartalnik „Samorząd Terytorjalny“.

Należności prosimy przekazywać na

konto w P. K. O. 52.020

Wyszła z druku i jest na składzie głównym w Samorządowym
Instytucie Wydawniczym książka

Prof. Polit. Warsz. M. Wł. Nestorowicza

p. t.

„PROJEKTOWANIE DRÓG”

(349 str. 206 rysunków w tekście i 6 tablic kolorowych)

stanowiąca I część podręcznika **Budowy i utrzymania dróg** o treści następującej:

**I. Rozwój historyczny rozwoju techniki drogowej wogóle,
w Polsce w szczególności.**

II. Ruch na drogach i jego wpływ na budowę dróg.

1. Rodzaje ruchu na drogach.
2. Ruch pieszych i zwierząt.
3. Ruch pojazdów konnych.
4. Ruch pojazdów mechanicznych.
5. Wpływ pojazdów konnych i mechanicznych na budowę dróg.

III. Trasowanie dróg.

1. Studja ekonomiczne.
2. Studja techniczne.
3. Zasady ogólne trasowania dróg.

IV. Projektowanie dróg.

1. Projekt wstępny.
2. Projekt szczegółowy.
3. Opracowywanie szczegółów przy projektowaniu dróg.

V. Trasowanie i projektowanie autostrad.

1. Rozwój budowy autostrad w różnych państwach.
2. Warunki techniczne trasowania i projektowania autostrad.

Cena książki wynosi 15 zł. za egzemplarz.

Zamówienia kierować pod

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY sp. z o. o. w Warszawie

WARSZAWA, ul. MONIUSZKI 1a (tel. 5-92-63).